
Kun. A. Pabrėžos laiszkai.

Dauggalis Pone Geradējau!

Jau daugiau metai kaip buvau Linkimuose: pagaliaus priežastis labai yra reta aplankytį Linkimus; todėlgi tiktais isz Tamstos laiszko gavau žinoti, jog Tamstos motina persikelė į amžinastį, kurios dusią mylistingiausias Dievas teiksis apvainikuoti laimēs vainiku.— Kas link dviejų rublių patalpičių slapta siuntinyje, o paženklintų dėl atlaikymo 2 szv. Miszių už dusią Motinos, netik nuėjo į rundo iždą, bet dar ir manę privertė urėdiszku įsakymu, idant dadėcziau dar savųjų 180 kap. sid.— Tai tatai buvo priežastis, jog asz užvilkinau atsakymą apie apturėjimą siuntinio. Kadangi gavęs isz Palangos paczto paszaukimą, pats negalēdamas ten nuvykti ir jį pasiimti, (nësa dabar kunigams yra uždrausta važiuoti be paszparto į svetimą guberniją), iszdaviau paliudyjimą pasau-

liszkai žmogystai dėl paēmimo. Akiveizdoje to žmogaus atriszo siuntinj, o kaip rado gromatą ir 2 rubliu, poczmeisteris su piktunu pareikalavo, kad butų užmokēta 180 kapeikų bausmės. Kadangi virszminētas žmogus tame dalyke jokio daileidimo nuo manęs neturėjo, be nieko pargrižo isz Palangos; o asz, nežinodamas kas tai tokis butų, kurs manę pastumėtų ant mokējimo bausmės už jo nemandagų siuntinj, visai buvau isszsižadėjęs to siuntinio. Bet sztai 1 d. Augusto ateina urēdiszkas įsakymas pas kunigą gvardijoną, idant isz mano algos atmosztą 180 kap. prigulinečią bausmę už slaptą siuntinį poros gromatą ir poros rublių. Labai tas manę užgavo; vienok, ne norēdamas dėl mažmožio tasytis su rundu, turėjau reikalaujamą sumą pristatyti į pacztą ir tokiu būdu szis siuntinys tik dabar manę aplankė. Bet idant daugiaus tokių paikių siuntinių nesiūsti, szirdingai meldžiu.

Pereitą metą daėjo į mano rankas czielos szios knigutės: Apie auginimą Apynių ir Tabako ir tapo iszsūstos į paskirtą vietą. Lygiai ir szī siuntinj, pasitaikius gerai ir atsakanczai progai, bus mano pereiga iszsūsti į paženkltą vietą.

Nors jau man smertis ant nosies, vienok, jei ana lietuviszka Istorijėlė be sunkumo buž man prisiusta, nužemintai meldžiu, tikt su paaiszkinimu jos prekės ir kam ją turiu atiduoti, kadangi į Peterburgą nenorēcziau per pacztą siųsti.

Cholera jau ir Žemaitijoje pasirodo, o pagaliaus ir Krētingoje, bet beveik tiktais vienus žydus, o ypatingai žydų moteriszką lyti užpuldinėja. Tacziaus Krētingos cholera daug kitoniszką turi paveikslą, kadangi žmogus, užgautas taja, umai įgauna didžių szaltų kojosna, rankosna: tuojuo krinta ant žemės, pajuosta ant veido ir veik beveik apmirusiu lieka. —

Tacziaus iktolaik mažai kas numirė, gelbsti tokius druczai trindami su spiritu ir tokiu budu sugrązina jiems gyvastį ir sveikata.

Szį metą pavasarioje neatgailystaujamas musų kun. Enri-
kas Stoczkauskas, provincijų Tėvas, su sziaja pasaule atsisvei-
kino. — Vakargi vakare buvęs Krėtingos kamendorius kun.
Žeglinskis, visus metus ant skauduliu (vocių) neperkiancias
mai sunkiai kojose sirges, persineszė į amžinastį. — Vecziuo-
se-gi Motiejus Rimavyciūs, žmogus labai senų metų, pernai
pasimirė.

Szventomis Jusų maldoms pasivesdamas, pasilieku
su didžiausia guodone

Dauggalingo Pono Geradėjo Žemiausias tarnas
Kun. Ambrazas Pabréža, Tercijorius.

1848 Rungjuczio 5 d.

Lotyniszki ir žemaitiszki medžių vardai.

1. Quercus.— Oužuls. Qu. Robur. Oužuls wysurtynesis.
  2. Fagus sylvatica.— Buks gyryynis.
  3. Fagus castanea.— Buks Kasztans.
  4. Aesculus Hippocastanum.— Kasztans wysurtynesis.
  5. Ulmus campestris.— Winkszna ganiklyyny.
  6. Fraxinus excelsior.— Ousis wysurtynis.
  7. Acer.— Klaus. (A. platanoides.— Kl. joworweydis).
  8. Carpinus betulus.— Skrobla wysurtynioji.
  9. Tilia.— Lyipa. { T. parvifolia.— L. mažlaapy.
T. vulgaris.— L. wysurtynioji.
  10. Betula.— Beržus. { B. alba.— B. wysurtinis. v. baaltasis.
B. fruticosa.— B. žiurksztintasis.
B. nana.— B. kweežis.

11. *Alnus glutinosa*.— Alksnis glyytesis. (v.) Joudalksnis.
  12. *Populus tremula*.— Tapolis Apuszy (v.) Apuszy.
  13. *Robinia*.— Žyrnmedis.
  14. *Pyrus Malus*.— Gruszis, Obelys. (v.) Oobelys.
  15. *Cerasus*.— Wyiszny.
  16. *Coryllus avellana*.— Lazda wysurtynioji.
- I. Gouba. — botanicznie: Winkszna Gouba. triwialnie: Gouba.
- II. Skrobla.— botan. Skrobla wysurtynioji — Caspinus Betulus.
- III. Vinkszna.— bot. { Winkszna ganiklyyny. - *Ulmus camp.*
                                  { Wink. kylausioji. - *Ulm. excelsa*.

Tie du gatunkai auga Žemaitijoje.

P.S. Kunigas Fabijons Barkauskas, musų architektas, mano Mylestingamjam žemiausius savo uklonus prisiunczia.

Kun. Plauszinskis, buvęs Linkimų altorista, persineszė ant gyvenimo į Beitygalą.— Kadangi knjgutė apie Bites, užadresvota dėl jo, taigi neturėdamas jokios progos į Beitygalą, ketinu ją jo broliui, gyvenanciam Dauksziuose, paduoti su iszlyga, idant szis prie progos persiųstę ją savo broliui.— Togi Daukszių Plauszino pamirē jaunintelė pati szį metą.

Dabar Linkimuose yra klebonu kun. Gozdauskis, giminaitis nominato vyskupo.— Altorista gi yra jaunas kunigas, buvęs Laukžemės komendorius, kurio pravardės nepamenu.”

P a s a r g a. Užlaikome originaliską statraszą, iszskyruis lenkiszka e su balsakirezliu, kurios vietoje padėjome u. Red.

*

*

*

Oct. 10 d. 1848 m.

Mylestingas mano Brangus!

Siuntinys ir dabartinis su pora knigų ir pirmiaus su 4 rubliais pilnai daėjo mano rankų: už ką kuožemiausiai aciu. 140 kapeikų, prigulinczias Ponui Geradējui nuo manęs už dabartines knigeles, man prisiųstas, o paskirtas už duszias tėvų ir kaimynų, pasiliekančių užmirsstyje, apvercziau ant obligacijų miszianų, užraszydamias szezias skaitytas obligacijas: kurios, nors negreit, vienok atsilailvys.

Paš mus cholera (apie kurią minavoju pereitoje korespondencijoje) įau tikrai ivyko: nors ne taip daug, vienok, jos užgaunčio veiklą visi pasimirė, o ar ik sziai dienai mirszta, labjausiai misz prastą žmonini.

Isz Linkimų parapijos ant S. Pranciszkaus jokio žmogaus nesulauklau, todėl nežinau kaip ten jiems einasi kas link sveikatos.

Knigelės apie Bites tikrai tapo iszsisiustos ir per isztiki mas rankas: todėlgi žinia, kad kožna pasieks savo vietą.

Mano sveikata ženkliai sumažėjo taip toli, jog trepais užėjės ant augszto, gerą valandą turiu ilsēti.— Užpereitoje sąvaitėje buvau pasidavęs kosuliu su įvairiais skausmais isz vienos krutinės ir blužnės, nuo ko Dievas teikësi manę pagelbëti per pagelbą daktarų palengvinancią. Labjausiai-gi vaistai sekanczio recepto labai pagiliaovo, kurį dr̄istu czia patalpjii:

Rp. Rod. Althacae

Folior. Althacae una unc. j.

Conscissis: infunde aqua bulliantis Libra iij

Coque per semitiosam

Colaturaæ adde

Kali carbonici drachmam j.

Saechari albi ad gratam dulcedinem Misce.

Ps.— Kas dvi valandi imti vasardrungnos po puodelj. Reikia atminti, jog kali carbonicum negali buti tankiai vartojamas. Todėl-gi sykį jį vartojoſ viename recepte, toliaus jo neimti, bet vieton jo imti Nitri depurati vieną drachmą. Prirenimas tas pats, kaip ir pirmame recepte.— Prie szaknų ir lapų Attei, pō atvirimui, galima dadēti Florum Althacae Unc. unam.— Tie žiedai sutrupinti beriasi į dekoktą dar karsztą — iszsimaiszo ir, po uždengimui sudinēlio, laikosi iki atvēsiant; tada persikoszia dekoktas per drobę ir daugiaus dasideda pagal receptą. Vieningai iszrāsziau dėlto, jog manau Mylestingąjį nesveikuojantį su kosuliu ir sloganis (kataru). Jeigu turētum kosulį labai smarkū: velyju vartoti Olei Olivorum de Provans, isz pradžią po pusę drachmos, o toliaus ir drachmą tris syk ant dienos, ar tai su prideranczia arbata, arba taip sau.— Ant paliuosavimo flegmos plauciuose labai sunkios: ženkliai pagelbsti nuo cigarų pelenai arba isz tabako lapų, prigulineziai sudegintų ant geležinės blekės. Imant tų pelenų po kavinį szaukszelį saldžiamė karvės piene, arba kitame kokiamė prideranciamė dekokte kiek sykių ant dienos.

Nuo duszios velydamas pasitaisymo Jo sveikatai, pasileiku ant visados su augszciausia guodone Dauggalingo
Pono Geradējo

Žemiausias tarnas kun. Ambraziejus Pabréža,
Tercijorius.

Dauggalingam Ponui Geradējui

kun. Pabrēža siunczia

kuožemiausią savo guodoneę, labai nužemintai dēkavodamas už Jo mylestingą atmintį dēl jo, o po draug praneszdamas apie tai, jog musų kliosztoriuje nebuvo tokios asabos, kuri norėtų apsiimti darbu taip sunkiu, jau tai dēl didumo veikalc, nėsa 1040 pervirsz laksztą arkuszinių turinezio, jau tai dēl sunkaus (dēl nepratusio žmogaus) prižiurėjimo ir užlaikymo visų ženklų ortografijos pamarinio – Žemaitiszko: o juos aplieisti baisus pasidarytų paniekinimas viso veikalo.— Pagaliaus ir už kliosztoriaus vargu rasti taip sugabią asabą prie to darbo, nors gausiai apmokamą. Kadangi kožnas raszyme panorēs greit mojoti, o tuomi pacziu ir raides padarys neaiszkias ir negalima, kad jis neapleistų ortografijos ženklus, o galima pasitaikinti, kad ir žodžius apliestų. Kasgi, klausiu, užbēgs tam piktam, jei perraszytojas tukstanczius apsirikimų padarys raszyme?— Ant noro tulę Tamistos asabų, savo botanikoje ant marginesų prirasziau vardus lytiszkus ir gatunkinius kožno augmens: ir ant galio veikalo priduriau rodyklię lytiszkų vardų.

Ką tik pradējau raszyti Pridurą alias priedą dēl savo botanikos, kuri, jeigu Dievas pavelys parasyti, talpins paczių lytiszkų vardą 329, nors kožna lytis labai mažai turės gatunkinių augmenų, nėsa beveik tie tiktai įsiraszo, kurie reikalingi prie vaistų ir kone visi užrubežiniai....*)

---

*) Pabaigos szio laiszko nerandama S. Daukanto popierose. Rēd.
